

УДК 7.011:687.016

ТРАДИЦІЙНА ВИШИВКА ЯК МЕТОД ДЕКОРУВАННЯ СУЧАСНОГО ВБРАННЯ

ЧУПРИНА Наталія, ТЕРЕЩЕНКО Ольга, РЕМЕНЄВА Тетяна,
КОЛОСНІЧЕНКО Марина, КРОВОТА Тетяна
Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
chouprina@ukr.net

Охарактеризовано традиційну вишивку як засіб декоративного оздоблення сучасного одягу масового споживання. Виявлено основні передумови застосування декорування традиційного вбрання. Проаналізовано образно-художні засоби декоративного оздоблення українського костюма. Обґрунтовано актуальність впровадження в сучасному дизайні костюма традиційної орнаментики для формування колекцій одягу, із застосуванням етномистецьких традицій.

Ключові слова: *дизайн костюма, декоративне мистецтво, проєктні практики, етностиль, етномистецькі традиції, національне вбрання, вишивка, декорування костюма, модні тенденції, мас-маркет.*

ВСТУП

В наш час відстоювання незалежної нації особливої ваги набувають загальнокультурні фактори, які впливають на формування менталітету та поглядів українців, збереження їх самобутності через українську мову, традиційний одяг, звичаї та вірування. Щоб зберегти культурну та етнічну ідентифікацію, необхідно знати власне минуле, витоки культурної спадщини, а також досліджувати, розвивати і збільшувати надбання культурної спадщини українського народу. В цей час особливо актуально відчувати єднання з традиціями нашого народу та відчувати підтримку минулих поколінь через обережні мотиви вишиванки. Український народний одяг – це неповторно яскраве культурне явище, що пронесло свою самобутність крізь століття, розвивалось та удосконалювалось.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є аналіз образно-художніх характеристик українського традиційного костюма, декорування, зокрема вишивки, та використання їх в процесі проєктування колекції актуального модного одягу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

В цілому традиційний костюм українців, вишивку можна назвати скарбницею духовної культури народу, що відображає національний характер та прагнення до прекрасного українців. Саме традиційний одяг та декоративно-прикладне мистецтво несуть у собі код нації, її автентичність та уособлюють культурну та духовну спадщину народу. Українська вишивка, а зокрема декоративне оздоблення української сорочки, вражає своєю різноманітністю,

орнаментуванням та стилями вишивки. Кожен регіон України відрізняється своєю особливою вишивкою та є візитівкою свого краю [1].

Серед найперших та найдавніших досліджень в історії українського костюма є іконографічні, літописні, археологічні та архівні матеріали. До друкованих праць необхідно віднести пам'ятки давньоруської писемності та подорожні записи іноземних мандрівників: П. Алеппського, Г. Левассер де Боллана, Ю. Глоговського та ін. Наприкінці XVIII – початку XIX ст. культурно значимими стали історичні та етнографічні праці О. Рігельмана, О. Шафонського, І. Георгі, де було описано і замальовано народний одяг представників різних соціальних верств. Про український народний одяг можна прочитати у книзі наукових праць середини XIX – початку XX ст. відомих дослідників – Я. Головацький, П. Чубинський, Б. Познанський, В. Богданов, Ф. Вовк, К. Мошинський. У другій половині XX ст. з'являються праці дослідників Т. Кара-Васильєвої, Г. Стельмащук, Г. Маслової, Г. Стельмаха, Я. Прилипка, К. Матейко тощо [1, 2].

Не останню роль у фіксуванні українського побуту та традиційного вбрання відіграли митці образотворчого мистецтва. Багато представників творчої інтелігенції XVIII–XIX ст., художники та етнографи, глибоко вивчали побут українського народу. Вчені Ф. Вовк, О. Рігельман, О. Шафонський працювали у безпосередньому контакті з художниками, що значно підсилило наукову та мистецьку цінність їхніх праць. Ціла портретна галерея українських селян – кріпаків створено художником В. Тропінін; низка образів і сцен із народного життя написана геніальним поетом і художником Т. Шевченком. Важливим джерелом вивчення історії українського костюма слугують ілюстрації до праці О. Шафонського, зроблені його сучасником – художником Т. Калиновським. На цих вишуканих акварелях зображені різні типи українців XVIII ст.: селяни, міщани, козаки тощо [1].

Продовжили ці традиції митці Л. Жемчужников, І. Соколов, К. Трутовський. В другій половині XIX – на початку XX ст. крізь творчість художників П. Мартиновича, С. Васильківського, М. Самокиша, В. Маковського, О. Сластіона, М. Пимоненка, М. та О. Мурашків можна прослідити побут українського народу. Традиції класичної спадщини розвиваються у творах художників XX ст. – К. Трохименка, М. Дерегуса, Т. Яблонської, які зафіксували і зміни, що відбуваються в одязі [2].

Рис. 1. Роботи українських художників, що фіксують традиційні комплекси українського костюма, а-б – О. Мурашка, в-г – О. Стастіон

Українська етнокультура є потужним джерелом та матеріалом для творчості дизайнерів в різних сферах та напрямках сучасного дизайну. З того часу, коли одяг почав відігравати етнічну і соціальну роль, відображувати індивідуальність та унікальність образу, він став джерелом для художників та дизайнерів. Дизайн функціонально універсального та образно унікального костюма з елементами етнокультури, залишається світовим трендом протягом багатьох сезонів. Звернення до національної культурної спадщини народів здійснювалося з тих пір, як мода набула інтернаціонального характеру, а починаючи з перших років нового тисячоліття етнічний стиль стає і залишається одним із найсильніших факторів впливу на моду [3].

В останні роки проектування одягу в Україні зазнало значного впливу етнокультурних традицій та мистецькою і декоративно-прикладною спадщиною традиційного мистецтва. Розглядаючи етнодизайнерські практики у сучасному дизайні костюма, можна відзначити широке використання натуральних тканин, матеріалів з компонентами ткацьких візерунків, що імітують ручне народне ткацтво, відображують декоративність художньої вишивки, впроваджують тканини з набивним рисунком в фольклорному стилі.

Рис. 2. Джинсовий одяг провідних дизайнерських брендів сезону весна-літо 2022 з елементами вишивки на подіумах моди [5]

Із розвитком масового тиражування та за необмеженого доступу до різноманітних тканин традиційні українські сорочки оздоблені декоративними вишиваними мотивами, перетікають в актуальне поєднання традиційного оздоблення з сучасним функціональним призначенням одягу [4]. З появою на ринку джинсової тканини, декорування вишивкою на якій відповідає актуальним тенденціям моди, на подіумах постійно з'являються нові колекції сучасного функціонального одягу, декорованого етнічними орнаментами, як цитованими, так і стилізованими.

Більшість дизайнерів України та світу використовують традиційні декоративні мотиви в своїх колекціях актуального модного одягу, різного призначення – повсякденного та нарядного, спортивного та ділового. Ця тенденція не втрачає своєї актуальності, поширюючи в світі етномистецькі

традиції українського костюма та розвиваючи нові напрями етностилю та етнодизайну.

ВИСНОВКИ

Дизайнерські бренди мас-маркету надають моді національних ознак та органічно вписують це у світові сучасні тенденції. Українські вишивки надихають не лише вітчизняних модельєрів, а й всесвітньо відомих дизайнерів. Традиційна вишивка зв'язує сучасний світ з минулими поколіннями. Вона надає можливість створити яскраві образи з автентичними мотивами, що привертають своєю оригінальністю увагу світового модного одягу. Одяг прикрашають гаптуванням, мережкою, вишивкою золотими нитками. Часто зустрічаються поєднання фактурних тканин, з'язаних елементів. Не обходять дизайнери своєю увагою і аксесуари - модні розшиті лінії сумок, розписні платки, пояси, лінії обувки: кожна деталь доповнює образ сучасної стильної жінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кара-Васильєва Т. В. Історія української вишивки : книга-альбом. Київ : Мистецтво, 2008. 464 с.
2. Чегусова З., Печенюк Т. Художній текстиль як складова національно-культурного простору (про Першу та Другу всеукраїнські триєнале художнього текстилю). *Студії мистецтвознавчі*. Київ : ІМФЕ НАН України, 2009. №1 (25). С. 79-99.
3. Костельна М. В. Творчість дизайнерів українських будинків моделей середини ХХ – початку ХХІ ст.: етнічний напрям : автореф. дис. ... канд. мист-ва : 17.00.07. Київ, 2016. 19 с.
4. Чупріна Н. В., Захарчук Є. О. Трансформація та синтез художньо-композиційних елементів етнічного стилю при формуванні проектного образу в індустрії моди. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб.наук.праць*. 2017. Вип. 39. С. 164–175.
5. Pinterest: веб-сайт. URL : <https://www.pinterest.com/> (дата звернення: 14.04.2022).

CHUPRINA N., TERESCHENKO O., REMENIEVA T., KOLOSNIHENKO M., KROTOVA T.

TRADITIONAL EMBROIDERY AS A METHOD OF DECORATING MODERN DRESSES

Traditional embroidery is described as a means of decoration of modern consumer goods. The basis of precondition of application of decoration of traditional clothes is revealed. The figurative and artistic means of decoration of the Ukrainian costume are analyzed. The relevance of the introduction of traditional costume design for the modern formation of clothing collections, using ethno-artistic traditions, is substantiated.

Key words: *costume design, decorative arts, design practices, ethnic style, ethno-artistic traditions, national costumes, embroidery, costume decoration, fashion trends, mass market.*